

วัฒนธรรมโรงเรียนและแนวการพัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

มหาวิทยาลัยบูรพา

นภัตสร โอสถานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2549

ISBN 974-502-803-6

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ นภัตสร โอสถานนท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชร สุนทรายุทธ)
.....กรรมการ
(ดร. เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)
.....กรรมการ
(ดร. สมโภชน์ อเนกสุข)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชร สุนทรายุทธ)
.....กรรมการ
(ดร. เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)
.....กรรมการ
(ดร. สมโภชน์ อเนกสุข)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ ชาวหา)
.....กรรมการ
(ดร. สมศักดิ์ ติลา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา.

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 14 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผศ.ดร.ธร สุนทรายุทธ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและช่วยแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่มีรายนามอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สงว เหมะเกตุ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายประถมศึกษา ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ใช้คาบว่างออกมาติดต่อ ประสานงาน กับอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างสะดวก

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 3 ท่านที่มีรายนามอยู่ในวิทยานิพนธ์นี้ ที่ได้สละเวลาให้ในการสัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณ บุคลากรทุกท่าน ในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ที่มีอาจลืม ได้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ซึ่งมอบชีวิตและทุกสิ่งทุกอย่างแก่ลูก ขอขอบคุณสำหรับคำปรึกษาของ พี่ๆ ที่เรียนมาด้วยกัน และขอขอบคุณกำลังใจจากคนใกล้ชิด ที่เป็นแรงผลักดันให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นแรงใจ และรอความสำเร็จนี้ ด้วยความรักและความหวังใยดีเสมอมา

นภัตสร โอสถานนท์

44910990: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: วัฒนธรรม/แนวทางการพัฒนา/โรงเรียนสาธิตฯ มหาวิทยาลัยบูรพา

นักตบสร โอสถานนท้: วัฒนธรรมโรงเรียนและแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา (SCHOOL CULTURE AND GUIDELINES FOR SCHOOL CULTURE DEVELOPMENT OF PIBOONBUMPHEN DEMONSTRATION SCHOOL, BURAPHA UNIVERSITY) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ฐร สุนทรายุทธ, Ph.D., เจริญวิษญู สมพงษ์ธรรม, ค.ค., สมโภชน์ อนนกุลสุข, กศ.ค. 109 หน้า. ปี พ.ศ. 2549.
ISBN 974-502-803-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของวัฒนธรรมโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บุคลากร โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวัดวัฒนธรรมโรงเรียนของแพตเตอร์สัน (Patterson, 1986) และใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียน จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 3 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของวัฒนธรรมโรงเรียนโดยใช้วิธีการ Effect Size ผลการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสร้างเป็นข้อสรุปเชิงบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของวัฒนธรรมโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่ควรจะเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก และควรมีการพัฒนาที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกเป็นกลุ่ม ด้านความมีเกียรติศักดิ์ศรี และด้านความหลากหลาย โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ด้านความรู้สึกเป็นกลุ่ม โรงเรียนควร ปลุกจิตสำนึก ให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นของทุกคน โดยให้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของพฤติกรรม เพื่อให้บุคลากรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับมีความรับผิดชอบ มีการช่วยเหลือและร่วมกันพัฒนาโรงเรียน และที่สำคัญโรงเรียนต้องมีนโยบายที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติตามนโยบาย และหน้าที่ ด้านความมีเกียรติศักดิ์ศรี โรงเรียนควรกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติตามนโยบายและหน้าที่ มีการประเมินตามมาตรฐานเดียวกัน ปฏิบัติตามมาตรฐานที่วางไว้ มีการวัดผล มีผลงานที่สามารถประเมินได้ ยอมรับและเชื่อถือในผลงาน ให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน และแสดงออกถึงการรับรู้ในคุณค่าของบุคคล ด้านความหลากหลาย โรงเรียนควรมีการใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ตามที่แต่ละคนถนัด ฝ่ายบริหารต้องสนับสนุนและกระตุ้นให้ทุกฝ่ายสร้างสิ่งที่มีคุณค่าหลากหลาย มีการให้ผลตอบแทนหลายลักษณะ เพื่อสร้างแรงจูงใจและยอมรับความแตกต่างของบุคคล ในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ต่างกันหรือมีวิธีการสอนที่ต่างกัน

44910990: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: CULTURE/ GUIDELINE FOR SCHOOL CULTURE DEVELOPMENT/ PIBOONBUMPHEN DEMONSTRATION SCHOOL OF BURAPHA UNIVERSITY

NAPHATSORN OSATANON: SCHOOL CULTURE AND GUIDELINE FOR SCHOOL CULTURE DEVELOPMENT OF PIBOONBUMPHEN DEMONSTRATION SCHOOL, BURAPHA UNIVERSITY. THESIS ADVISORS: DHORN SUNTRAYUT, Ph.D., CHAROENWITH SOMPONGTHARM, Ph.D., SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D. 109 P. 2006. ISBN 974-502-803-6

The purpose of the research is to identify present culture and expected culture of Piboonbumpnen demonstration school, Burapha university, and ways for developing school culture. The target groups of this research are 128 school office staffs. The methods for analyzing information are questionnaires for estimating school culture, and individual interview. The methods used for analyzing the questionnaires are Mean (μ) and Standard Deviation (σ). For analyzing the present culture and the expected culture of Piboonbumpnen demonstration school, Burapha university, the information is presented by using Effect size. In addition, the interview of 3 people is recorded in the cassette, and then is summarized into script.

The research reveals that the present culture is in the middle rate and the expected culture is in the high rate. There are 3 parts that should be developed: feelings about public responsibility, honour, and variety. The ways for developing the feeling of public responsibility are to prepare public activities in order to make everybody feel that all of them owns the school. It's very important to set a standard of conducts to make they have feelings of both a giver and a receiver, responsibility, collaborating to develop the school. Nevertheless, the school have to set an obvious policy. The ways for developing the feeling of honour are to look for ways to make people behave along their responsibilities. The school have to accept and believe in everybody's works, and have the standard for estimating their works. The ways for developing the variety are to assign appropriate duties to appropriate people by concerning taking into consideration their knowledge and responsibilities. The school executives have to support and stimulate all people to show their various ideas of developing school and give them a reward as an incentive. However, the school executives have to accept various personalities of each teacher and their various methods of teaching.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
คำถามในการวิจัย.....	4
กรอบความคิดในการวิจัย	4
ขอบเขตในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
วัฒนธรรม (Culture).....	10
วัฒนธรรมองค์การ.....	18
วัฒนธรรมโรงเรียน (School Culture)	30
สภาพทั่วไปของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”มหาวิทยาลัยบูรพา.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากร.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การหาคุณภาพเครื่องมือ	44
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	46
กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิจัย.....	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์.....	65
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก.....	90
ภาคผนวก ข.....	96
ภาคผนวก ค.....	102
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	109

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	
ระดับความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” เกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่ ของวัฒนธรรมโรงเรียน	51
2	
ระดับสภาพที่ควรจะเป็นของวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา.....	55
3	
ระดับความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา เกี่ยวกับความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็นของวัฒนธรรม โรงเรียน	59

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	5

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University